

KONKURRANSESITUASJONEN FOR BEARBEIDEDE LANDBRUKSVARER

2. KVARTAL 2022

22.09.2022

OM RAPPORTEN

- Rapporten er utarbeidet av Avdeling Handel og Industri i Landbruksdirektoratet.
- Hensikten med rapporten er å overvåke konkurransesituasjonen for bearbejdede landbruksvarer, også kjent som RÅK-varer. Norske produsenter av slike varer blir heretter kalt RÅK-industrien.
- Konkurransesituasjonen overvåkes ved å innhente informasjon om salg av norskproduserte RÅK-varer, samt import- og eksportutvikling av slike varer. I tillegg presenterer vi internasjonal prisutvikling på jordbruksråvarer.
- Tall knyttet til salg av norske RÅK-varer er basert på søknader i RÅK-tilskuddsordningen. Ettersom ikke alle RÅK-varer er tilskuddsberettiget gir ikke tallene en fullstendig oversikt over norsk produksjon, men et bilde av utviklingen i produksjonen over tid.
- Import- og eksporttallene er basert på SSBs utenrikshandelsstatistikk.
- Tidligere kvartalsrapporter er tilgjengelig på [Landbruksdirektoratets nettside](#).

SAMMENDRAG

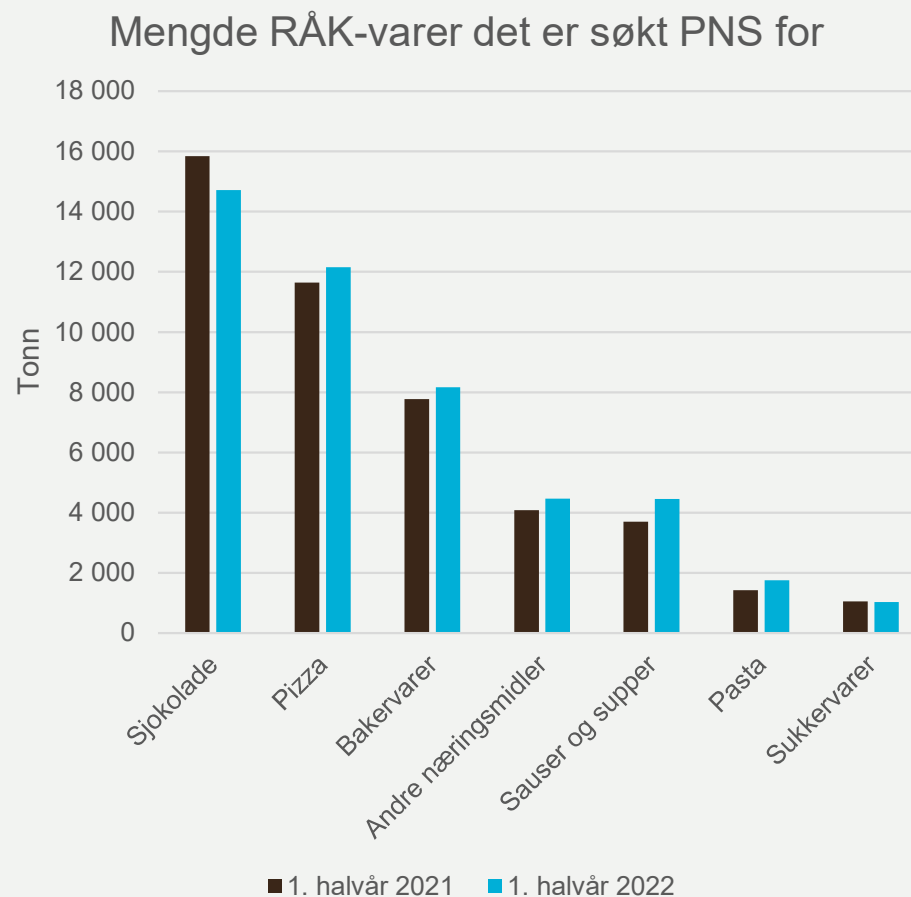
- Rapporten oppsummerer RÅK-industriens konkurransesituasjon per andre kvartal 2022.
 - Gjennomsnittlig kronekurs mot euro i første halvår (9,98) var tilnærmet lik den som ble lagt til grunn ved fastsettelsen av satser i RÅK-tilskudd for 2022 (10,15). Isolert sett har ikke valutakursen påvirket konkurranseevnen for norsk industri målt mot import av RÅK-varer fra EU nevneverdig, i et halvårsperspektiv.
 - På den andre siden steg de fleste råvareprisene i EU andre kvartal og relativt mer enn de norske prisene siden satsfastsettelsen. Dette har gitt bedre konkurranseevne for norsk RÅK-industri.
 - Det er søkt om prisnedskrivning (PNS) for en større mengde ferdigvarer i første halvår av 2022, enn samme periode i fjor.
 - Importen av RÅK-varer økte, særlig drevet av importen av mineralvann, modifisert stivelse og pizza.

NORSK RÅK-INDUSTRI

TILSKUDD TIL RÅK-VARER

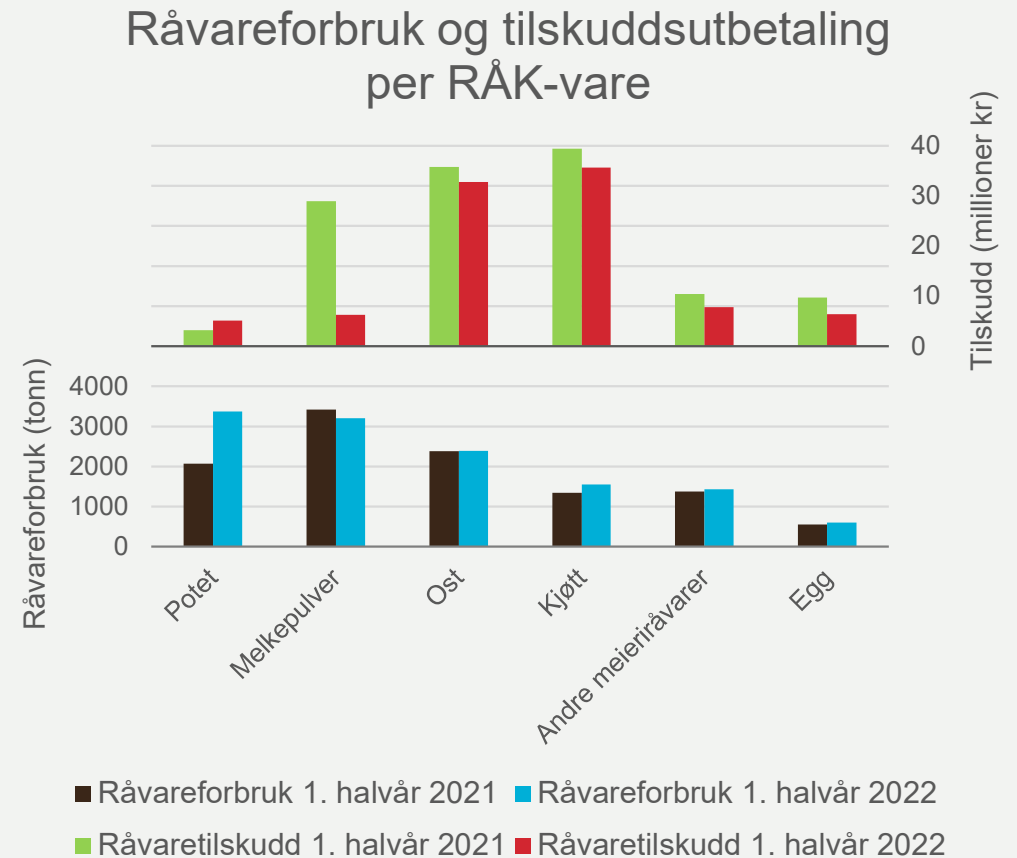
- I første halvår 2022 ble det søkt om tilskudd for salg av vel 46 750 tonn ferdigvarer.
- Det ble det søkt om tilskudd for mindre norskprodusert sjokolade, mer pizza, bakevarer, andre næringsmidler, sauser, supper og pasta enn i samme periode i fjor. Dette gir også utslag i forbruket av råvarer, som fremgår på neste side.
- Vedlegg 1 viser en oversikt over mengde RÅK-varer det er søkt om PNS for, i første halvår 2022.

Kilde: Landbruksdirektoratet.

BRUK AV NORSKE JORDBRUKSRÅVARER

- RÅK-industrien er en vesentlig avtaker av norske jordbruksvarer, som meierivarer, egg, kjøtt og potet.
- Figurene viser tilskuddsutbetaling og råvareforbruk i produksjon av norske RÅK-varer som det ble søkt om prisnedskrivning (PNS) for, omsatt i første halvår 2021 og 2022.
- Melkepulver er en stor råvare i RÅK-ordningen. Avtaket av melkepulver er noe redusert, og pga. redusert sats i 2022 er utbetalingene vesentlig redusert.
- Kvantum potet har økt 1. halvår 2022 sammenlignet med 1. halvår 2021. Lav tilskuddssats medfører at tilskuddsutbetalingen utgjør en liten andel av total tilskuddsutbetaling.

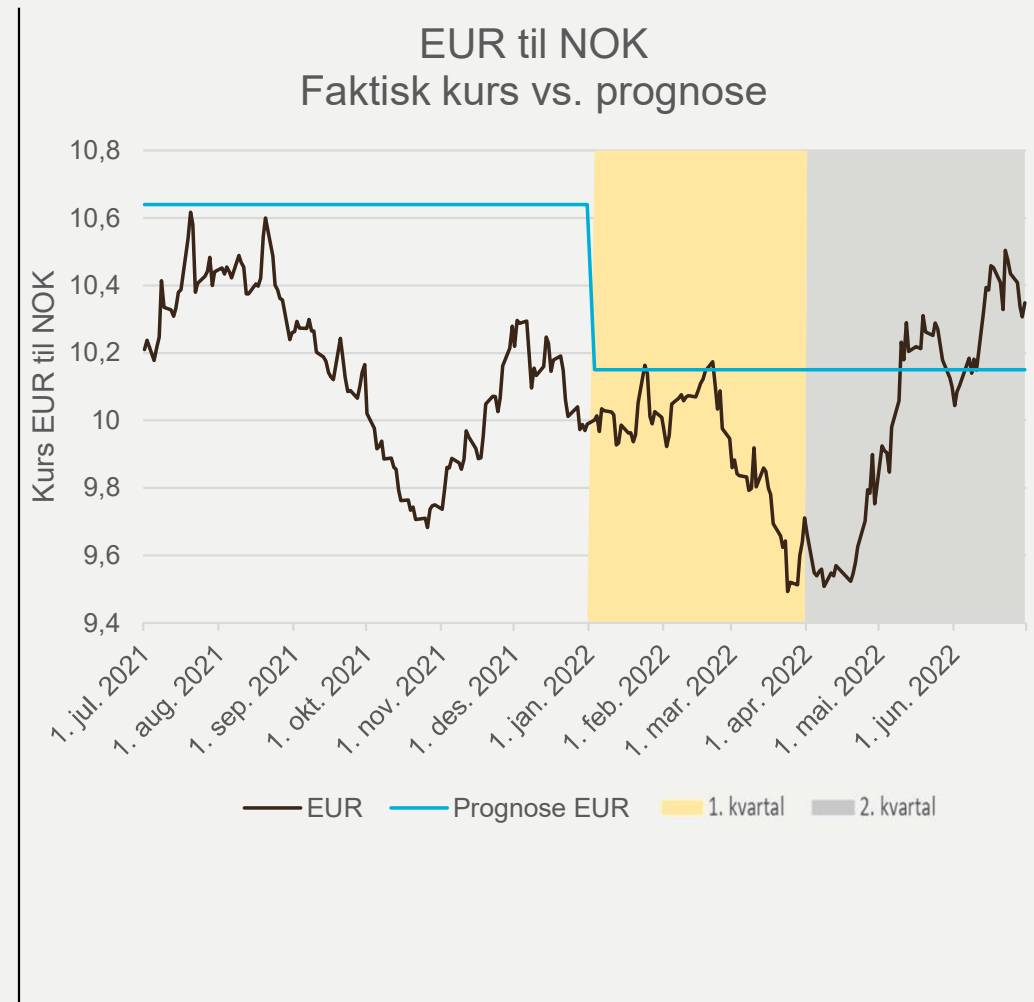
Kilde: Landbruksdirektoratet.

VALUTAKURS OG INTERNASJONAL PRISUTVIKLING

VALUTAKURSUTVIKLING

- Kronen svekket seg mot euro i andre kvartal 2022, etter styrking i første kvartal.
- Gjennomsnittlig valutakurs i første halvår 2022 var 9,98 kr per euro. For andre kvartal var snittkursen 10,04 kr per euro.
- Prognosert valutakurs som ligger til grunn for tilskuddssatsene i RÅK-ordningen i 2022 er 10,15 kr per euro.
- Prognosen er forholdsvis lik faktisk gjennomsnittlig valutakurs for halvåret. Isolert sett har ikke valutakursen påvirket konkurranseevnen for norsk industri målt mot import av RÅK-varer fra EU nevneverdig, i et halvårsperspektiv.

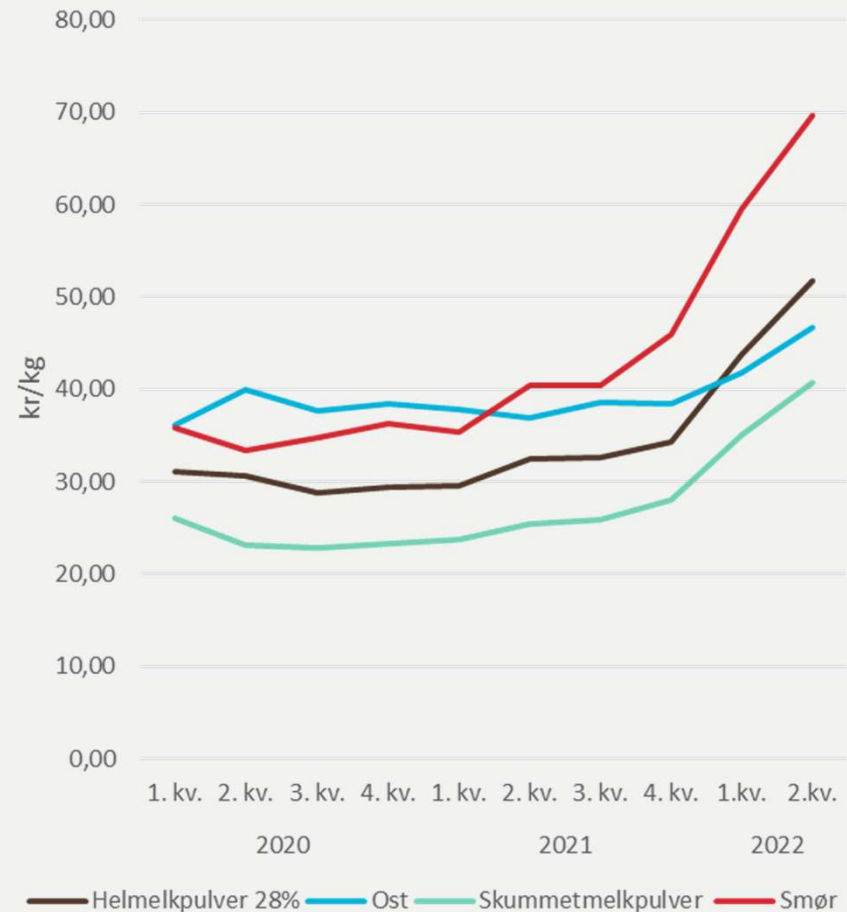
Kilde: Norges Bank og
Landbruksdirektoratet

INTERNASJONAL PRISUTVIKLING

- På de neste sidene følger en kort oppsummering av utviklingen på internasjonale råvarepriser.
- Prisene er i hovedsak innhentet i EU, og anses som representative for verdensmarkedsprisene. Prisene gjelder for råvarer som benyttes av internasjonal RÅK-industri og er omregnet til norske kroner.
- Prisene for andre kvartal er i hovedsak gjennomsnittspriser for perioden 1. mars til 31. mai.

INTERNASJONALE MEIERIPRISER

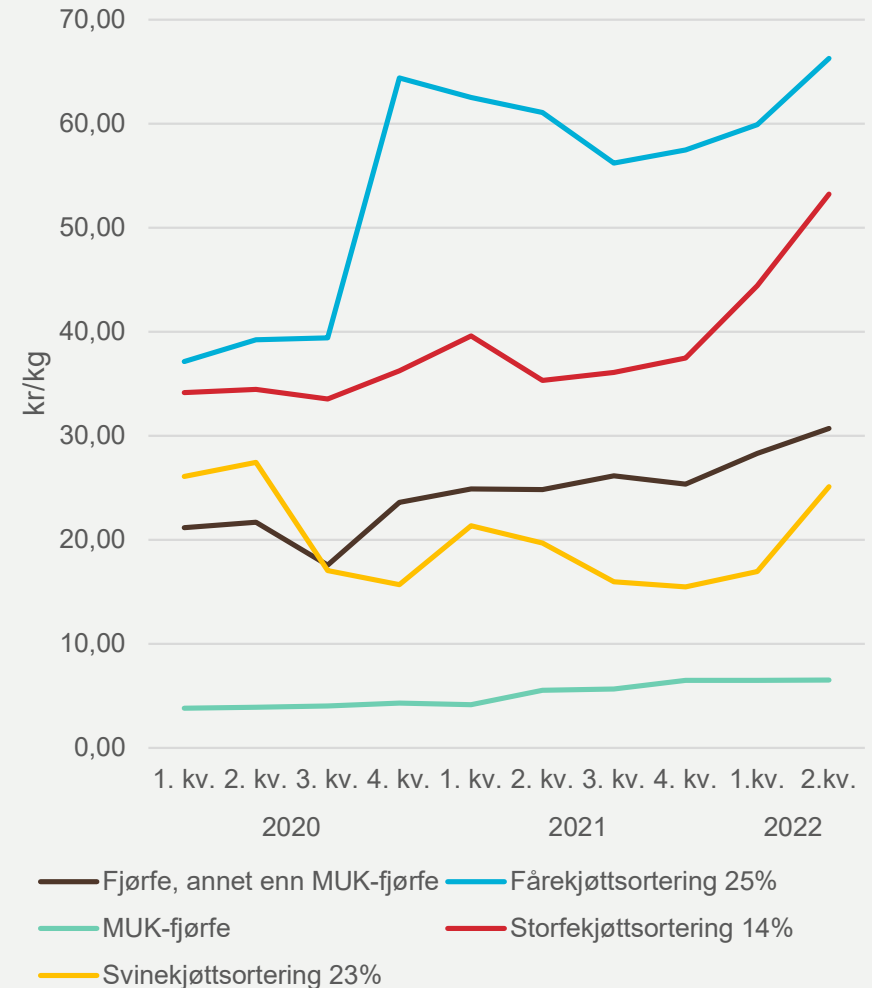
- Prisen på samtlige meieriråvarer Landbruksdirektoratet følger utviklingen til, har steget første halvår 2022. Omregnet til norske kroner, steg de fleste meieriprisene også i andre kvartal 2022.
- Det er lavere produksjon av melk i EU, USA, New Zealand og Australia enn i fjor.

Kilder: Süddeutsche Butter- und Käse-Börse e.V Kempten (Allgäu), zuivel.nl.org, USDA, www.milchwirtschaft.de, EU Milk Market Observatory

INTERNASJONALE KJØTTPRISER

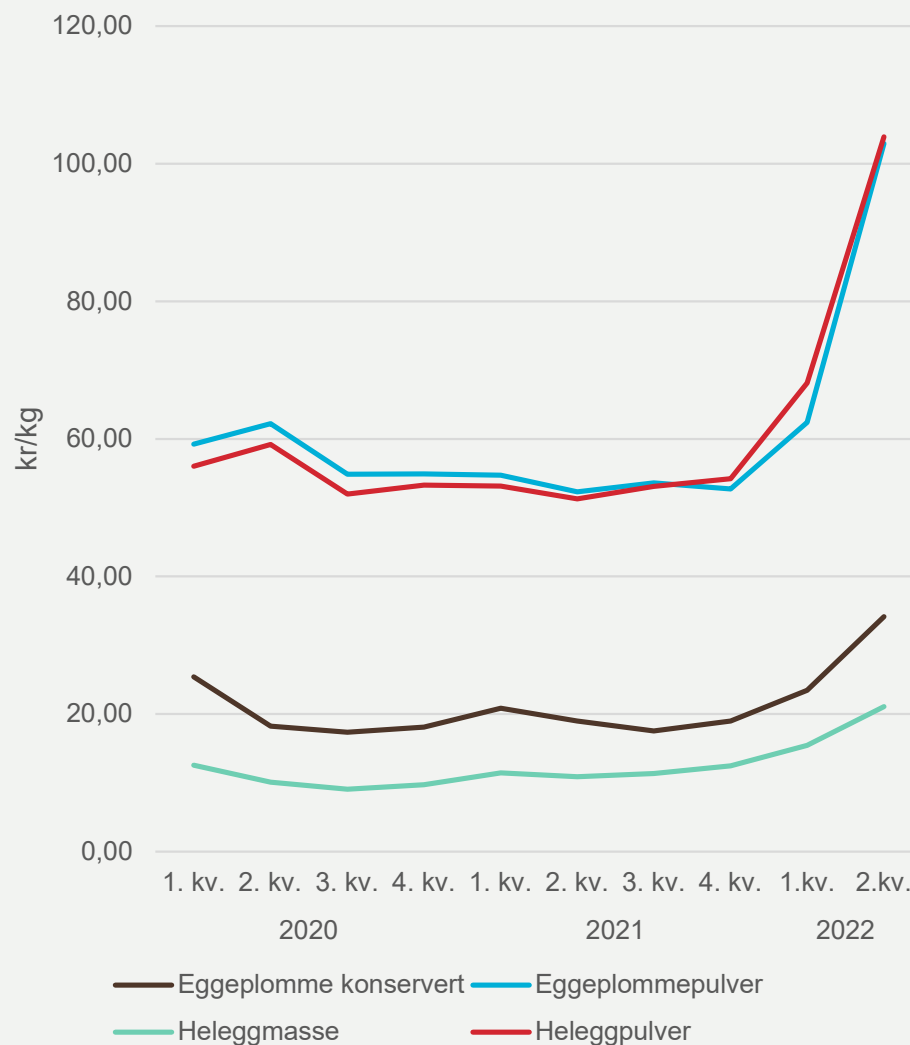
- Samtlige priser på kjøtt har endt på et høyere nivå enn det som ble lagt til grunn ved satsfastsettelsen.
- Høyere fôrkostnader, energi og strømkostnader er medvirkende til dette, sammen med økt etterspørsel etter gjenåpning etter Covid-19 pandemien.
- Prisen på fårekjøttssortering har vært høy i EU siden 4. kvartal 2020, pga. manglende tilførsel fra Island.
- Prisene på fjørfekjøtt økte i første halvår 2022. Fugleinfluensa og nedslaktning av besetninger, spesielt i Frankrike, har redusert tilførselen av kylling til markedet.

Kilde: Nortura

INTERNASJONALE EGGPRISER

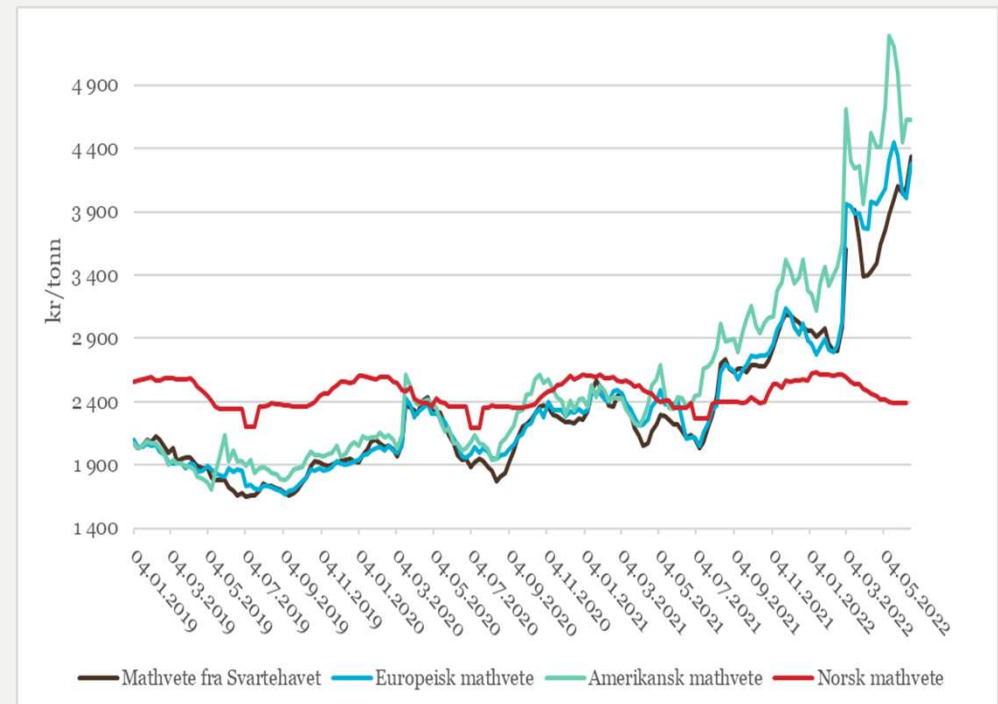
- Prisen på samtlige råvarer av egg har økt fra første til andre kvartal 2022, og prisnivået nå er vesentlig høyere enn det som ble lagt til grunn for gjeldende satser.
- Prisene er økt som følge av høyere fôrkostnader og høyere energi/strømpriser. I tillegg har fugleinflensa også rammet enkelte områder.

Kilde: Nortura

INTERNASJONALE KORNPRISE

- Landbruksdirektoratet følger prisutviklingen for korn med tanke på konkurransesituasjonen til norsk RÅK-industri.
- Mel er en viktig råvare i svært mange RÅK-varer, men er ikke berettiget tilskudd i RÅK-tilskuddsordningen. Det finnes imidlertid andre ordninger som bidrar til å gjøre norsk korn konkurransedyktig mot import.
- Internasjonale hvetepriiser nådde en historisk topp i mai 2022. Europa og Nord-Amerika var rammet av tørke, mens krigen har medført stor usikkerhet om leveranser fra Ukraina.
- Norsk pris ligger i første halvår 2022 vesentlig under både europeisk og amerikansk pris.

Kilde: Norske Felleskjøp, IGC og Landbruksdirektoratet

EXPORT →

← IMPORT

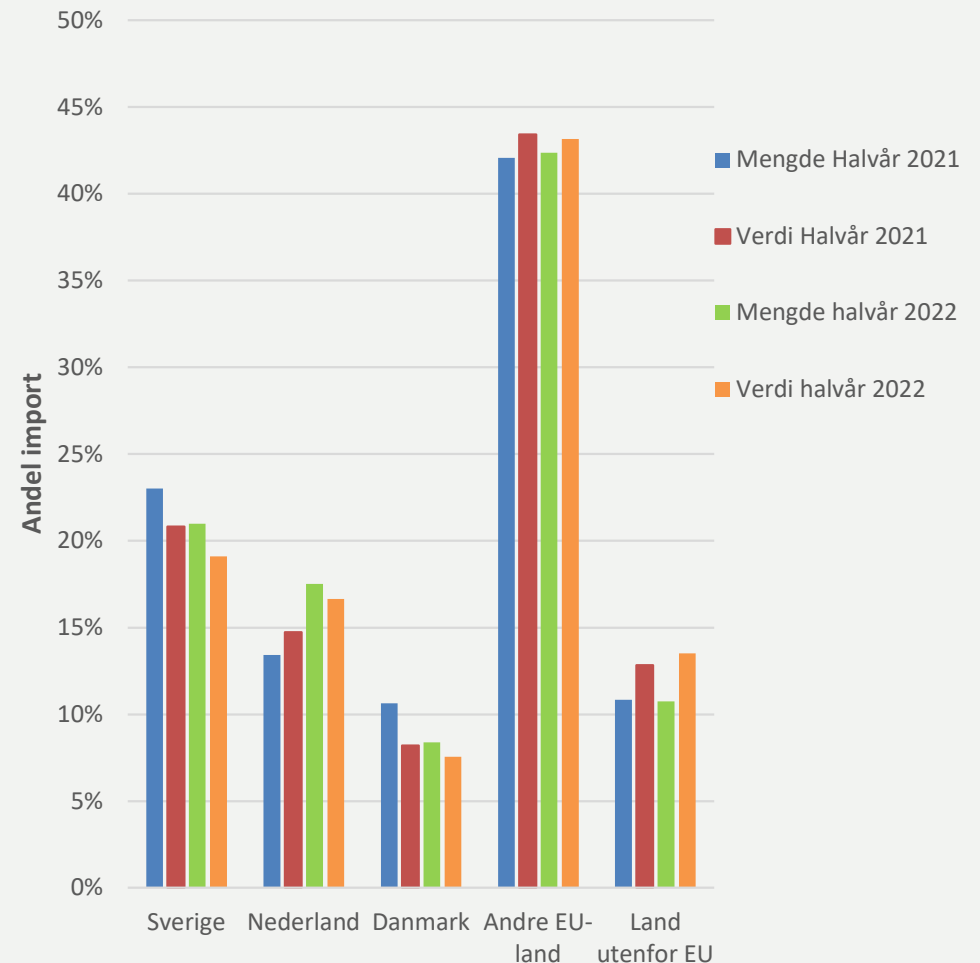
INTERNASJONAL HANDEL MED RÅK-VARER

IMPORT- OG EKSPORTUTVIKLING

- Vedlegg 2 til 5 presenterer import- og eksportstatistikk for et utvalg RÅK-varer. Utvalget består av de mest sentrale RÅK-varene, slik det fremgår av vedlegg 6.
- RÅK-varenummer for «non-food artikler» er ekskludert i utvalget. I tillegg ser vi bort fra de varenumrene i tolltariffen hvor det utelukkende klassifiseres RÅK-varer som ikke blir produsert i Norge, slik som kaffe og te.
- Vi benytter det samme utvalget hver periode. Videre i rapporten vil «utvalget av RÅK-varer» bli betegnet som RÅK-varer.
- Valutakursen påvirker verdien av det vi importerer og eksporterer. Isolert sett ga valutakursendring en økning i importverdien på 1,7 % fra 2. halvår 2021 til 1. halvår 2022.

IMPORTUTVIKLING

- Det ble importert mest RÅK-varer fra Sverige, Nederland og Danmark i første halvår 2022.
- Importmengden av RÅK-varer økte med 8 % første halvår 2022 sammenliknet med første halvår 2021. Importverdien steg med 14 % i samme periode.
- 89 prosent av de importerte RÅK-varene kom fra EU.

Kilde: SSBs utenrikshandelsstatistikk

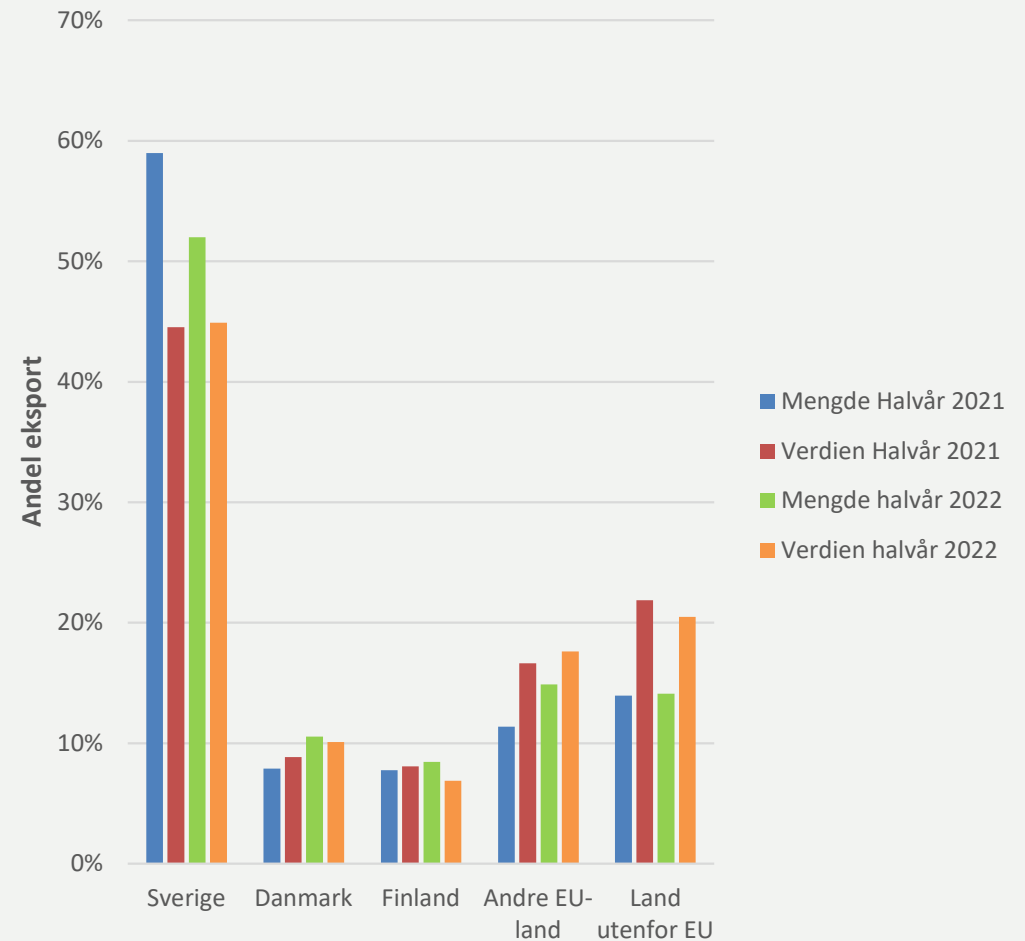
IMPORTUTVIKLING

FOR ENKELTE VAREGRUPPER

- I første halvår 2022 importerte vi 7 511 tonn pizza til en verdi av 253 mill. kroner. Det er økning både i mengde og i verdi sammenlignet med samme periode i 2021. Det er økning på alle varenumrene. Den største økningen finner vi for pizzabunner, med en økning på 30 prosent.
- Det er i hovedsak de største importørene som har drevet veksten. Men det er flere aktører som har bidratt til at import av pizza steg første halvår 2022.
- Importen av melkebaserte drikkevarer økte med 21 prosent første halvår 2022, sammenlignet med samme periode i fjor. Økningen knytter seg til alkoholfrie drikkevarer på basis av melk eller melkeproteiner. For syrnet melk på kapittel 4 i tolltariffen er det en svak økning i importert mengde, men i varegruppen melkebaserte drikkevarer utgjør syrnet melk kun litt over en prosent av den totale importen.

EKSPORTUTVIKLING

- Sverige er det viktigste eksportmarkedet for norske RÅK-varer.
- Eksportmengden av RÅK-varer økte med 15 % fra første halvår 2021 til første halvår 2022. Eksportverdien steg med 39 % i samme periode.
- 86 % av RÅK-varene ble eksportert til EU i første halvår 2022.

Kilde: SSBs utenrikshandelsstatistikk

VEDLEGG

- Vedlegg 1: Mengde ferdigvarer det er søkt PNS for t.o.m. 2. kvartal 2022
- Vedlegg 2: Importert mengde
- Vedlegg 3: Importverdi
- Vedlegg 4: Eksportert mengde
- Vedlegg 5: Eksportverdi
- Vedlegg 6: Definisjon av varegrupper

MENGDE FERDIGVARER DET ER SØKT PNS FOR, JANUAR – JUNI

Varegruppe	1. halvår 2021	1. halvår 2022	Endring	
	Tonn	Tonn	(%)	Tonn
Sukkervarer (17.04.9091-9099)	1 063	1 033	-3 %	-30
Sjokolade (18.06.2090-9010, 9091, 9092)	15 845	14 712	-7 %	-1 133
Andre næringsmidler (19.01.1010-2091, 2098, 9098)	4 088	4 470	9 %	382
Pasta (19.02.1100, 1900, 2091-3009)	1 429	1 762	23 %	333
Bakervarer, kaker og annet bakverk (19.05.3100, 3200, 9031, 9033, 9092, 9098)	7 777	8 165	5 %	388
Pizza (19.01.2097, 19.05.9010, 9021)	11 645	12 150	4 %	505
Sauser, supper og andre tilberedte næringsmidler (21.03.9010, 9099, 21.04.1011-2001, 21.06.9098)	3 702	4 461	21 %	759
Total	45 549	46 752	3 %	1 203

IMPORTERT MENGDE

UTVALG RÅK-VARER

Varegruppe	1. halvår 2021	1. halvår 2022	Endring 1.halvår 2021/2022	
	1000 kg	1000 kg	%	1000 kg
Smaksatt yoghurt	1 854	1 845	0 %	-9
Melkebaserte drikkevarer syrnet/usyrnet	2 337	2 831	21 %	494
Osteerstatninger	799	840	5 %	41
Sukkervarer	14 311	14 672	3 %	361
Sjokolade	8 393	8 941	7 %	548
Sjokolademasse	2 803	3 150	12 %	347
Iskrem	3 157	3 310	5 %	153
Deiger	6 668	7 108	7 %	440
Pasta og lignende	16 454	17 425	6 %	971
Frokostblandinger, müsli og andre kornprodukter	6 955	6 441	-7 %	-515
Knekkebrød	5 718	5 615	-2 %	-103
Kjeks	7 050	6 535	-7 %	-515
Kake	4 740	5 630	19 %	891
Pizza	6 431	7 511	17 %	1 080
Brødvarer	26 691	26 175	-2 %	-516
Øvrig bakverk	19 308	19 258	0 %	-50
Syltetøy/pulp	1 456	1 422	-2 %	-34
Sauser	18 517	20 138	9 %	1 621
Supper	832	876	5 %	44
Modifisert stivelse	2 744	3 496	27 %	752
Mineralvann	95 408	116 859	22 %	21 451
Øl	34 124	29 936	-12 %	-4 188
Totalt utvalg	286 750	310 014	8 %	23 265
Totalt utvalg, unntatt mineralvann og øl	157 217	163 219	4 %	6 002

IMPORTVERDI

UTVALG RÅK-VARER

Varegruppe	1. halvår 2021	1. halvår 2022	Endring 1. halvår 2021/2022	
	1000 kr	1000 kr	%	1000 kr
Smaksatt yoghurt	69 481	75 173	8 %	5 692
Melkebaserte drikkevarer syrnnet/usyrnet	72 219	79 275	10 %	7 056
Osteerstatninger	30 253	34 845	15 %	4 592
Sukkervarer	780 283	786 736	1 %	6 453
Sjokolade	600 362	667 984	11 %	67 622
Sjokolademasse	95 496	111 290	17 %	15 794
Iskrem	213 485	266 454	25 %	52 969
Deiger	149 313	173 799	16 %	24 486
Pasta og lignende	303 299	377 582	24 %	74 283
Frokostblandinger, müsli og andre kornprodukter	225 490	216 655	-4 %	-8 835
Knekkebrød	146 334	161 961	11 %	15 627
Kjeks	220 528	216 222	-2 %	-4 306
Kake	191 864	253 429	32 %	61 565
Pizza	212 330	253 040	19 %	40 710
Brødvarer	503 665	532 846	6 %	29 181
Øvrig bakverk	621 944	663 279	7 %	41 335
Syltetøy/pulp	45 835	49 084	7 %	3 249
Sauser	594 174	674 867	14 %	80 694
Supper	32 508	33 719	4 %	1 211
Modifisert stivelse	27 596	41 616	51 %	14 020
Mineralvann	1 181 373	1 561 034	32 %	379 661
Øl	253 120	268 843	6 %	15 723
Totalt utvalg	6 570 951	7 499 733	14 %	928 782
Totalt utvalg, unntatt mineralvann og øl	5 136 459	5 669 856	10 %	533 398

EKSPORTERT MENGDE

UTVALG RÅK-VARER

Varegruppe	1. halvår 2021	1. halvår 2022	Endring 1. halvår 2021/2022	
	1000 kg	1000 kg	%	1000 kg
Smaksatt yoghurt	0	0	0	0
Melkebaserte drikkevarer syrnet/usyrnet	11	25	120 %	13
Osteerstatninger	0	3	0 %	3
Sukkervarer	334	476	43 %	142
Sjokolade	1 875	2 583	38 %	708
Sjokolademasse	689	569	-17 %	-120
Iskrem	365	688	88 %	322
Deiger	8	20	143 %	12
Pasta og lignende	38	39	2 %	1
Frokostblandinger, müsli og andre kornprodukter	38	66	72 %	28
Knekkebrød	1 139	1 285	13 %	146
Kjeks	52	75	44 %	23
Kake	263	539	105 %	277
Pizza	1 865	2 026	9 %	161
Brødvarer	693	1 172	69 %	479
Øvrig bakverk	1695	2679		
Syltetøy/pulp	17	19	11 %	2
Sauser	533	1 199	125 %	667
Supper	481	276	-43 %	-205
Modifisert stivelse	5	11	104 %	5
Mineralvann	8 240	6 688	-19 %	-1 552
Øl	1 763	2 750	56 %	987
Totalt utvalg	20 104	23 186	15 %	3 083
Totalt utvalgt, unntatt mineralvann og øl	10 101	13 748	36 %	3 647

EKSPORTVERDI

UTVALG RÅK-VARER

Eksportert verdi (1000 kr)	1. halvår 2021	1. halvår 2022	Endring 1. halvår 2021/2022	
			%	1000 kr
Smaksatt yoghurt	0	0	0	0
Melkebaserte drikkevarer syrnet/usyrnet	607	933	54 %	326
Osteerstatninger	0	98	0 %	98
Sukkervarer	16 560	26 196	58 %	9 636
Sjokolade	80 133	130 067	62 %	49 934
Sjokolademasse	22 472	18 800	-16 %	-3 672
Iskrem	70 499	132 381	88 %	61 881
Deiger	323	683	111 %	360
Pasta og lignende	6 723	7 213	7 %	490
Frokostblandinger, müsli og andre kornprodukter	1 200	3 274	173 %	2 074
Knekkebrød	86 711	97 464	12 %	10 752
Kjeks	2 449	3 645	49 %	1 196
Kake	9 379	19 505	108 %	10 127
Pizza	58 359	64 321	10 %	5 962
Brødvarer	12 125	22 618	87 %	10 493
Øvrig bakverk	55 133	102 364	86 %	47 230
Syltetøy/pulp	394	703	78 %	309
Sauser	32 596	74 752	129 %	42 156
Supper	29 266	16 943	-42 %	-12 323
Modifisert stivelse	35	297	>200 %	262
Mineralvann	47 099	23 540	-50 %	-23 559
øl	36 339	46 084	27 %	9 745
Totalt utvalg	568 402	791 879	39 %	223 477
Totalt utvalgt, unntatt mineralvann og øl	484 963	722 254	49 %	237 291

DEFINISJON AV VAREGRUPPER FOR IMPORT- OG EKSPORTSTATISTIKK AV UTVALG RÅK-VARER

Varegruppe	Tollposisjon/varenummer i tolltariffen
Smaksatt yoghurt	04.03.2030/2040/2091
Melkebaserte drikkevarer søt/syrnet	04.03.9001/9002, 22.02.9920
Osteerstatninger	19.01.9091
Barnemat og morsmelkerstatning	19.01.1010,-1090, 20.07.1001,-1007-8, 21.04.2001
Sukkervarer	17.04 og 21.06.9047/9048
Sjokolade	18.06.3100,-3200,-9010
Sjokolademasse	18.06.2090
Spise-is	21.05
Deiger	19.01.2092
Pasta og lignende	19.02.1100/1900/2091/2099/3001/3009/4000
Frokostblandinger, müsli og andre kornprodukter	19.04.1098/2010/2090
Knekkebrød	19.05.1000
Kjeks	19.05.3100
Kake	19.05.9031
Pizza	19.05.9010/9021/9022 og 19.01.2097
Brødvarer	19.05.9091
Øvrig bakverk	19.05.2000/3200/4000/9032/9033/9034/9092/9093/9098
Syltetøy/pulp	20.07.9100-9909
Sauser	21.03 utenom 21.03.1000
Supper	21.04 utenom 21.04.2001
Andre næringsmidler	21.06 utenom 21.06.1002, 1003, 9031, 9047, 9048, 9094, 9095
Modifisert stivelse	35.05 utenom 35.05.2000
Mineralvann	22.02 utenom 22.02.9920
Øl	22.03
Andre RÅK-varer	04.03.2020, 07.10.4090, 15.17.9091, 15.17.9097, 17.02.5010, 18.06.1000, 18.06.2011, 18.06.9021, 18.06.9022, 18.06.9091, 18.06.9092, 18.06.9099, 19.01.2010, 19.01.2091, 19.01.2098, 19.01.9010, 19.01.9098, 19.03.0000, 19.04.1010, 19.04.1091, 19.04.3000, 19.04.9020, 19.04.9090, 20.02.9010, 20.02.9090, 20.04.1010, 20.04.1020, 20.04.9020, 20.05.2010, 20.05.2020, 20.06.0031, 20.08.1110, 20.08.1191, 20.08.9903, 21.02.1010, 21.02.1020, 21.02.1090, 21.02.2020, 21.02.3000, 22.09.0000, 35.01.1000, 35.01.9010, 35.01.9020